

Prva šola.

(Slike iz otroškega življenja.)

I.

Mihec in njegov dom.

Tudi jaz sem v prvi šoli, tudi jaz,“ tako mislite sami v sebi drug za drugim mladi čitateljčki moji, ki ste ravno kar začeli hoditi v šolo. A Mihec je bil še premajhen, da bi bil hodil v tako šolo, kakor vi drugi, in vendar je bil v prvi šoli! Še danes, ko je vže velik, da bi lahko zvezde klatil, mnogokrat se spomni te prve šole in vselej pravi: „V tej šoli sem se največ naučil. Oj, da bi le ne bila tako kratka.“

Kakšna pa je bila Mihčeva „prva šola,“ ugibate natihoma. Ne bodete uganili, nè! Vedite torej, da se Mihec v tej šoli še brati ni naučil, da-si je bil pridren otrok. In kako je to mogoče?

— Mihec je imel prvo šolo doma, predno je začel hoditi v tako šolo, v kakeršno hodite vi, otroci dragi! Učili so ga pa oče, stara in mlada mati ter vsi drugi dobri ljudje, ki so ga poznali. In česa se je Mihec naučil v tej šoli? Naučil se je toliko, da je bil, ko je začel hoditi v pravo šolo, kder učé gospod učitelj, mej vsemi najmodrejši in najpridnejši. Tudi vi imate tako šolo domá, ako ste pridni in radi slušate svoje ljube stariše.

Mihec je bil doma gori v hribih pri Gorjanovih. Imel je samó dve sestrici, Aničko in Nežiko, brateca pa ni imel nobenega. Anička je bila starejša nego on, in je vže péstovala Nežiko, ki se je učila hoditi.

Gorjanova hiša stoji na samem. Do prvega soseda je ravno četrt ure hodá. Lehko si mislite, kako je bilo poskočnemu lehkoživcu Mihcu dolg čas v tej samoti, ker Anička ni imela časa igrati se z njim. Zato je pa malo ne vsak dan, če le ni deževalo, obiskal sosedovega Tinčka, ali je pa Tinček prišel k njemu. Joj, to je bilo veselje in smeh, ko sta prišla skupaj, le čuda, da nista hiše podrla, ta dva razposajenca.

A dalje, kakor do soseda pa Mihec še nikoli ni bil prišel, ker ga mati še ni bila peljala k maši, češ, da je še premajhen in preotročji. Do cerkve pa je bilo skoraj dve uri. Vender je znal na izust vže mnogo molitvic. Vsako jutro, ko je vstal, molil je z babico (staro materjo), priporočivši se angelju váruhu, „Očé naš,“ „Češčeno Marijo“ in „Vero.“

A nikarte misliti, da je bilo na Mihčevem domu neprijetno, ker je bilo tako na samoti. Gorjanova hiša stoji na visokej planoti, da se vidi daleč na okolo. Ondù, v daljavi kipé k nebu visoke goré, ki jih je posebno lepo gledati, kadar gré solnce za milost božjo.

Po zimi so šli vselej vsi k oknu, kadar je solnce zahajalo. Babica pa je poklicala tudi Mihea, naj pogleda, kako se vse žari in blestí, kakor bi bilo samo čisto zlató. Mihec je gledal in gledal, glavica pa mu je bila polna misli. Kako lepo bi bilo, mislil si je, če bi bil zdaj na ónej visokej gori, kder se solnce poslavlja, kder se nebesa dotikajo zemlje. Prijel bi se za solnce in šel bi z njim za milost božjo . . .

„Kaj pa je tam za ónimi gorami?“ vprašal je časi Mihec, a mati mu je odgovorila: „Le počakaj, kadar bodeš velik, bodeš šel tudi ti na óno stran ónih gorá, pa bodeš videl, kaj je tam. A to samó, če bodeš priden!“

Mihec je težko čakal ónega časa, ko bode velik. Zdelo se mu je, da ta čas strašno po časi prihaja in da je on vedno majhen. Vender upa, da se mu izpolnijo želje. Óe ga je kdo vprašal: „Mihec, kdaj pa bodeš ti velik?“ odgovoril je samosvestno: „Jutri, jutri bodem velik!“ ter je pokazal z ročicama, kako velik da bode.

Jutro je prišlo, a Mihec je še vedno tak, kakeršen je bil včeraj. In zopet je upal. Oj sladko upanje!

Mnogo veselja je imel Mihec z lastovkami, ki so vsako vzpomlád gnezdile na hišnem podstrešji. Da bi ga bili videli, kako zvestó je gledal v gnezdo. Mladíčki stegujejo iz njega rumene kljunčke, žalostno žvrgoleč. Smilijo se mu ubožice. Izvestno so lačne, misli si. Zdajci pride velika lastovka, njihova mati, prinese jim jesti, vse utihne. Kako rad bi jim tudi on nesel kaj jesti, če bi le ne bilo tako zeló visoko. O, da bi bil vender vže velik! Postavil bi lestvo in zlezal gori!

Pride osorna jesen, lastovke so vže otišle v južne dežele. Nekega dne začnó krovjarji delati novo streho. Pridejo do gnezda ter je vržejo meni tebi nič doli, rekoč, da jim je na poti. Mihec bridko joka, da so podrli lastovkam „hišo.“ „Kako bodo vekale ubožice,“ misli si, „ko ne bodo imele več svoje hiše.“

Vzpomlád se je zopet povrnila in z njo lastovke, ki so si naredile v veliko Mihčevo veselje na novej strehi novo gnezdo.

Srečni časi za Miheca, ko je še slišal jokati lastovke, govoriti listje na starej tepki pred hišo ter videl rasti travo, ko jo je zibal večerní vetrič!

„Vsaka šola nekaj stane,“ dejal je Mihčev oče. Tudi ta „prva šola“ stala je Miheca dosti solzá, a tudi dosti veselja, naučil pa se je v njej živeti.

II.

B o g .

To vam je bilo življenje, dokler še Mihecu ni bilo treba pasti telet. Kakor burja tekal je okoli oglov. Ravno kar sta bila tukaj s sosedom Tinčkom in ni ju več. Zdaj sta v tem griču, a ne preteče par minut, vže se slišita na nasprotnej strani. S Tinčkom hodita zmirom po najbližjem potu. Óe ga ni, pa si ga sama naredita, bodi si grmovje še takó gosto in robidovje še takó bodeče. Večkrat sta imela opraskane noge. Óe celó skozi žito sta si naredila mala razposajenca pot, pre-delivši žito na obé strani. Lehko si mislite, da je prišel Mihec po takem trudu silno lačen in zdelan domóv.

„Mati, lačen sem, dajte mi kaj jesti,“ pravi nekoč Mihec, prišedši domóv, ko je mati ravno južino kuhala.

„Ti potepín, tí! Palico ti bom dala, ne pa jesti, ko se vse dopóldne vlačiš okoli!“

Ko Mihec le še prosi, gré mati in mu odreže velik kos ovsenega kruha.

„Ovsenega kruha pa vže ne jem, kaj drugega mora biti,“ reče Mihec in spusti kruh na tla.

„Le čakaj, ti grdin ti,“ reče mati, „Bog ti še takega ne bode dal in še stradal ga bodeš! V nebesa pa tudi ne pojdeš, ker si tak hudobnež, ampak v pekel. Danes pa ne dobiš ničesar drugega, razven ovsenjaka.“

„Saj še tega ne zasluži,“ reče oče, ki je ravno vstopil in pred vrati vse slišal. „Še jedenkrat mi delaj pot skozi žito, pa dobodeš brezovega olja za južino. Ali pa bodem rekel volku, da naj pride in te vzame. Sosedovemu pa tudi povej, da se mu ne bode dobra godila, če mi bode hodil kvaro delat!“

Mihec se trese kakor šiba na vodi.

„Ali bodeš še kdaj?“ reče oče ter nameri z brezovko proti njemu.

„Saj ne bodem nikdar več,“ izjelca Mihec, potem pa se mu uderó solze po lici. Mihec ni bil hudoben otrok in hudo mu je délo, da je razžalil svoje stariše. Razven tega so mu še vedno rojile besede po glavi, da ga Bog ne bode hotel v nebesa, da pride v pekel ali ga pa volk vzame. Pozabil je pri tem na jed in prav v slast mu je šel ovsenjak za južino.

Po južini je bil z babico in sestricama na zeleni grivi pred hišo.

„Kakšen pa je Bog?“ vpraša Mihec.

„Bog je v nebesih, tam góri,“ odgovori babica. „On vse vidi in vse vé. Bog je tudi tebe danes videl, ko si zagnal kruhek na tla in razžalil mater in očeta. Zato te pa tudi Bog danes nima nič rad. Kruhek nam daje Bog. Če ga boš ob tla metal, ga pa Bog ne bo dal več in tudi v nebesa te ne bode hotel vzeti.“

„Saj je mati spekla kruh,“ reče Mihec.

„Mati ga je spekla iz moka. A moka se naredi iz žita, ki vzraste na njivi. Če bi Bog ne hotel, prav nič bi ne vzraslo in ti bi moral od lakote umreti. Bog je vse ustvaril, Bog je tudi tebi dal življenje. Bog naredi, da vzrastejo vzpomladi rumene trobentice, višnjave vijolice, ljubke marjetice, zvončki in druge cvetice, ki jih ti tako rad trgaš. Bog skrbi tudi za ptičice, da niso lačne. A on ljubi samó pridne otroke, hudobnih ne mara.“

„Ali mene tudi ljubi?“ vpraša Mihec boječe.

„Če si priden, ljubi te, če pa nisi priden, ne ljubi te! Če si neposlušen, hud je Bog nate in tvoj angelj váruh se joka,“ reče babica.

„O, saj bom zdaj vedno takó priden, da me bo Bog rad imel in se bo angelj váruh zmirom smijal od veselja,“ reče Mihec.

V tem se je stemilo. Iz daleč se je zaslišalo votlo bobnenje. Grmelo je. Bližala se je huda ura.

„Mati, kaj pa takó ropoče, tam gori v nebesih?“ vpraša Mihec.

„Bog se krega, ker si ti njegov dar vrgel ob tla!“

Gróza je izpreletela Miheca in solza se mu je zalesketala v očeh. Sklenil je, da se poboljša.

III.

S m r t.

Bilo je nekega dné po južini. Nežika je bila hudo bolna. Kašljala je in milo jokala. Nič ni mogla zaspati. Zunaj pa je solnce lepo sijalo. Mati ukaže Mihecu, naj danes nikamor ne hodi, ker je Nežika bolna in zibal jo bode. Anička ne more vedno zibati, ker se mora vaditi dela. Mihec pa je vže komaj slišal zadnje besede, pokazal je peté in stekel, kakor bi ga bil veter popihal.

Mihec je šel naravnost k sosedovemu Tinčku in zopet sta se vse popóladne potepala, zidala hiše, vozila se po morji, lovila metulje, plezala po drevesih in po bregovih se plazech trgala hlače. Še le proti večeru pride Mihec ves spehan, umazan in lačen domóv.

Plane v hišo, kakor bi hotel vse podreti, hoče prositi jesti, a beseda mu zastane v grlu.

Mati sedi pri peči in si zakriva oči z robcem, Anička pa véka na glas. Sicer je vse tiho. Čudno se to zdi Mihecu. Nikdar še ni videl jokati matere.

Ogleda se okrog. Na sredi hiše je narejena čudna postelja, vsa pregrnena z rjuhami, ki segajo do tal. Takó velika se mu zdi ta postelja in takó čudno visoka! Na tej postelji leži Nežika, njegova sestra. Mihec še ni videl nikoli take postelje. Pogleda v zibel, prazna je. Zakaj so vzeli Nežiko iz zibelke? — Mihecu je tesno pri srci. Zdi se mu, da ga nekaj v grlu tišči, kakor bi ga nekdo davil za vrat. In Nežika spi, gotovo ni več bolna, ker ne joka več . . . Tiho stopi Mihec k materi in jej pogleda v solzne oči.

„Zakaj ste naredili tako čudno posteljo? Zakaj ste vzeli Nežiko iz zibelke?“ vse to hoče Mihec vedeti.

„Mihec, Mihec! Nič več te nimam rada! Ker nisi hotel slušati, da bi bil Nežiko zibal, umrla je in zato smo jo položili na tako posteljo! In tudi ti bodeš umrl, če bodeš tako neposlušen in v pekel prideš!“ reče mati.

Mihecu je strašno hudo pri srci. Nežika umrla! On še ni videl nobe-nega človeka umreti. Kaj je to „umrla“? Zdi se mu, da mora to nekaj grozno hu-dega biti, ker se mati in Anička jokati. Tudi njemu se udere potok solzá niz lice.

Gre k postelji. Kliče Nežiko, naj se zbudi, naj se posmeje. Nežika ne sliši. Pogleda jej v obraz. Oj kako bled je! In Nežika se tako modro drži, prav nič se neče nasmijati. In roki ima skleneni, kakor bi molila. Mihec se spomni, da Nežika še ne zna moliti. Čudno se mu zdi.

Prime jo za roki. Mrzli ste, kakor led. Še huje zajoče. Oj da bi se vender vže zbudila!

„Nežika! Nežika! zbudi se vže jedenkrat, ali boš le spala,“ kliče Mihec, a Nežika se ne gane.

„Slišiš Mihec, Nežika je umrla in nič več se ne bode smijala, nič več ne bode tekala! Po jutrajšnjem jo bodo možje odnesli in zagrebli v zemljo,“ pravi oče.

Mihec je zdaj zvedel, kaj se pravi „umreti“. Milo je jokal in bridko se je kesal, da ga ni bilo domá. Morda bi Nežika ne bila umrla, če bi jo bil Mihec zibal in lepo mehko pobožal . . .

Vse polno sosedov je prišlo Nežiko kropit. Mihec pa je le jokal in bil vedno v strahu, kdaj bodo Nežiko odnesli.

Še čudneje se je zdelo Mihecu, ko prinese mož črno pobarvano skrinjico, katero so drugi krsto imenovali. Tu notri položé Nežiko. Potem pa zabijejo pokrovec in Mihec ne vidi več sestrie.

Pridejo možje, da bi jo odnesli. Mihecu se zdé ti možje strašno hudobni.

„Jaz grem tudi z možmi, mati, da vidim, kam ponesó Nežiko,“ pravi Mihec jokaje.

„Oj, ti pa vže ne greš, nè! Premajhen si še! Kadar ti bode krojač napravil nove hlače, pojdeš pa z mano k maši, in videl bodeš vse. Danes pa le doma bodi!“ reče mati.

Komaj so pridržali Miheca, takó je silil za možmi, ko so odnašali Nežiko.

Od sih dôb Mihec ni več tako pogostokrat hodil k sosedovemu Tinčku in je raje poslušal staro mater, ki mu je pravila od smrti, od Nežike, od nebes in Bog vé, kaj še vse.

(Dalje prihodnjíč.)

Aleluja!

(Iz „Kukátka“ Váesl. Kosmáka, preložil Borodinov.)

elika noč je.

Solnce je vzhajaje nad zelenim gozdom trikrat poskočilo*) in gledalo z radostnim svitom z modrega nebesnega stropa na mlado zemljo. Tako je gledalo na njo oko Božje sedmega dné: veselja se topéč, blagoslavljajoč in oživljajoč.

Tù na vrtu sedi vrabček na bezgovej vejici, greje se na toplem solnčici ter pravi: „Čimčara, vže je zopet za jára. Letel sem bil pogledat v gozd. Oj, tam je krasno! O snegu niti sledú ni več, potočki skačejo in žuboré, zvončki cvetó, skorjanci pojó in ta vetere veje tako gorko, tako milo, da bi bilo greh, če bi še spal. Bezeg, nikar ne spí, vstani — vže je zopet za jára — čimčara!“

Bezgova veja, slišavši to vrabčkovo poročilo, strese se od veselja in se nasmеje z zelenim perescem.

Doli pod bezgom pa dremlje cvetica marjetica. Vrabčkovo gostolenje jo probudi. Prestrašena se ogleda in videč bezeg v vzpomladnej lepoti, razveseli se in hitro odgrne svojo krasno, nežno glavico.

Nad vrptom se vzdiguje skorjanček in poje, gledajoč to njuno veselje: aleluja!

* * *

V malej, belej sobici sedi na postelji bleda žena.

Pri oknu sedi deklica tudi bleda ter moli na glas iz molitvenika. Bolnica šeptá za njo molitev.

Ubožici! obe ste bili blede. Žena je bolna ležala vso zimo, a hči je bdela pri njej dan in noč ter zraven delala za ljudi, da bi zaslužila za kruh.

„Minica,“ vpraša zdaj mati, „kako je danes zunaj?“

„Prijetno in gorko je, mati.“

„Kako je pa na vrtu?“

„Trava vže zeleni in za dva dni, če bode še tako gorko, prinesem vam razcveteno vijolico.“

*) Ljudstvo pravi, da solnce na velikonočni praznik trikrat poskoči, kadar vzhaja. Še kot deček hotel sem iti gledat to, — pa sem bil vselej zaspal.